

Učební osnovy
hry na dechové a bicí nástroje pro
přípravné studium a I. stupeň základního studia
na lidových školách umění

Hudební obor

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod č. j. 20 876/80 - 35
ze dne 25. července 1980 jako učební osnovy pro přípravné studium
na LŠU s účinností od 1. září 1980

Schváleno výnosem MŠ ČSR pod č. j. 11 393/81 - 35
ze dne 6. dubna 1981 jako učební osnovy pro I. stupeň základního
studia na LŠU s účinností od 1. září 1981

STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, n. p., PRAHA

1987

11507

Základní umělecká škola Březnice
Náměstí 2, 262 72 Březnice
IČ: 61904201, tel. 318 682 342

Charakteristika hudebního oboru

Posláním hudebního oboru LŠU je poskytnout žákům, kteří projeví potřebné předpoklady a zájem o studium hudby, základy odborného vzdělání a vychovat z nich zaujeté hudebníky, kteří by se dovedli ve svém životě i v životě společnosti uplatnit v tom či onom žánru jako amatéři nebo budoucí profesionálové. To znamená vychovat mladého člověka schopného vlastního pěveckého nebo instrumentálního projevu, s rozvinutou schopností proniknout do výrazu a struktury hudebního díla, s určitým měřítkem hodnot, s nímž k hudbě přistupuje, s vědomím, že i v umění jsou tyto hodnoty výsledkem cílevědomé a ukázněné práce.

Tato výchova se uskutečňuje v řadě odborných předmětů, ve kterých se intenzívním, aktivním provozováním hudby prohlubují a rozšiřují hudební znalosti a dovednosti, jež získává žák ve všeobecné hudební výchově.

Průpravu k vlastnímu studiu na hudebním oboru LŠU představuje přípravná hudební výchova, kde se hravým způsobem ověřují a upevňují předpoklady a zájem žáků pro toto studium a v instrumentálních nebo pěveckých skupinách zjišťuje oprávněnost volby hlavního předmětu podle osobitých vloh a fyziologických dispozic žáků.

V hlavním předmětu se učí žáci zvládnout technické a výrazové prostředky zvoleného nástroje nebo zpěvu tak, aby se jim stal prostředníkem k vyjádření hudebních myšlenek, k reprodukci přiměřených skladeb sólových, ansámblových a komorních, popřípadě vlastní improvizací. Seznamují se postupně s hodnotnou literaturou svého oboru, cvičí se v pohotovosti ve čtení z listu, upevňují svou paměť a své nástrojové nebo pěvecké dovednosti prakticky uplatňují podle povahy předmětu v jednoduchých improvizovaných doprovodech a pod.

Důležitou složkou výchovy každého hudebníka je průprava k souhře ať již jde o čtyřruční hru, hru v souborech, orchestru, komorní hru, sborový nebo komorní zpěv. Tyto disciplíny navazují organicky na hlavní předmět, vycházejí z praktického uplatnění instrumentálních nebo pěveckých dovedností, ale také

zpětně ovlivňují intenzitu instrumentální nebo pěvecké výuky a celkového hudebního rozvoje žáka.

Hudební poznatky a prožitky získané v jednotlivých předmětech hudebního oboru LŠU integruje a třídí hudební nauka, jejímž hlavním posláním je vychovat z žáků hudbymilovného a kulturního člověka.

Nadání k nástrojové hře, resp. zpěvu se skládá z řady složek od přirozených fyzických dispozic přes schopnost pohotově číst notový zápis, míru fantazie i odvahy projevit své citění až po hudební představivost, paměť apod. Otázka, do jaké míry je prospěšné a možné rozvíjet zaostávající složky tohoto nadání a kdy je lépe využít přirozených vloh určitého druhu, je otázkou diferenciacce mezi žáky a to nejen diferenciacce na budoucí profesionály a amatéry, ale i uvnitř těchto skupin. V žádném případě se však nemůže týkat tato diferenciacce odbornosti výuky. Se stejnými požadavky na odbornost se strany učitele je třeba přistupovat k té velké většině těch, kteří se budou věnovat zájmové umělecké činnosti jako výkonní amatéři, zesvěcení milovníci umění a spolutvárci kulturního a veřejného života, jako k té menší části těch, kteří budou používat nebytých znalostí a dovedností jako základ k profesionálnímu studiu. Rozdíl bude jen v tom, že v druhém případě budeme vyžadovat navíc v daleko větší míře i zvládnutí techniky, širší a závažnější repertoár a jeho dokonalé provedení.

Pro všechny absolventy hudebního oboru LŠU by mělo být cílem dosáhnout takového stupně technického a hudebního rozvoje, aby byli schopni samostatně hrát na zvolený nástroj, respektive zpívat, studovat nové skladby v rozsahu svých možností, uplatňovat se jako platní členové hudebních souborů zájmové umělecké činnosti, aby měli takovou schopnost hrát nebo zpívat z listu, aby se mohli seznamovat s novou hudební literaturou, aby byli schopni jednoduché improvizace a nejnvyspělejší z nich se uplatnili i jako sólisté při různých společenských a kulturních příležitostech.

Učební plán č. 5

Oddělení dechových nástrojů

Hra na zobcovou flétnu nebo pikolu nebo fanfárovou trubku nebo lehkoovladatelné nástroje (hlavním předmětem je hra na některý z uvedených nástrojů) - pro žáky od 7 let

Délka studia: 7 let

Poř. čís.	Předmět	Ročník:						
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Hra na zobcovou flétnu, hra z listu, průprava k souhře ^{1/ 4/}	1	1	1	1	1	1	1
2.	Hra na pikolu nebo fanfárovou trubku nebo na lehkoovladatelné nástroje nebo sborový zpěv	1 ^{2/}	1 ^{2/}	1 ^{2/}	-	-	-	-
3.	Komorní hra, hra v souboru ^{3/ 4/}	-	-	1	1	2	2	2
4.	Hudební nauka	1,5	1,5	1	1	1	1	1
	Celkový počet vyučovacích hodin týdně	2,5	2,5	3	3	4	4	4
	Nepovinný předmět sborový zpěv	-	-	1	1	1	1	1

- 1/ Označené složky předmětu musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 2/ Jen pro žáky, kteří se chtějí věnovat hře na dechové nebo lidové nástroje, popřípadě hře na kyteru, a kteří proto nejsou vyučováni hře na zobcovou flétnu.
- 3/ Má-li škola orchestr většího obsazení, vyučuje učitel jednu vyučovací hodinu týdně navíc ve skupinách podle druhů nástrojů.
- 4/ Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Učební plán č. 6

Oddělení dechových nástrojů
 Hra na flétnu nebo hoboj nebo klarinet nebo fagot nebo lesní
 roh nebo trubku (krídlovku, Es-trubku) nebo pozoun (tenor, ba-
 ryton) nebo F-tubu^{1/} nebo bicí nástroje - (hlavní předmět hra
 na některý z uvedených nástrojů) - pro žáky od 10 let
 Délka studia: 4 roky

Poř. čís.	Předmět:	Ročník:			
		1.	2.	3.	4.
1.	Hra na nástroj, příprava k sou- hře, hra z listu ^{2/ 6/}	1,5 ^{3/}	1,5 ^{3/}	1,5	1,5
2.	Komorní hra nebo hra v souboru nebo hra v orchestru ^{4/ 6/}	-	2	2	2
3.	Hudební nauka ^{5/}	1	1	1	1
Celkový počet vyučovacích hodin týdně		2,5	4,5	4,5	4,5
Nepovinný předmět hra na bicí nástroje		-	-	1	1

- 1/ Hře na saxofon nebo B-tubu nebo helikon se vyučuje až na II. stupni základního studia.
- 2/ Označené složky předmětu musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 3/ Stanovený počet hodin se vyučuje v dělených vyučovacích hodinách 2krát týdně. Výjimku povoluje ředitel školy na návrh učitele hlavního předmětu ve zvláště odůvodněných případech.
- 4/ Má-li škola orchestr většího obsazení, vyučuje učitel jednu vyučovací hodinu týdně navíc ve skupinách podle druhů nástrojů.
- 5/ Pokud žáci nenavštěvovali 1.-3. ročník hudební nauky, jsou zařazeni do zvláštní skupiny hudební nauky pro starší žáky.
- 6/ Pro nácvik skladeb s náročným klavírním doprovodem, který nelze svěřit žákům, přidělí ředitel školy korepetici v rozsahu jedné vyučovací hodiny týdně na jednu třídu.

Učební osnovy hry na dechové a bicí nástroje

Charakteristika a pojetí

Dechové a bicí nástroje dosáhly v oblasti naší kultury takového uplatnění a obliby, jako nikdy dříve, a to nejen na poli profesionálním, ale především v oblasti zájmové kulturní činnosti dětí, mládeže i pracujících. Hra na tyto nástroje umožňuje především zajímavou zájmovou činnost nejen jednotlivcům, ale i celým kolektivům při souborové nebo orchestrální hře. Společenské uplatnění těchto jednotlivců i kolektivů je všestranné.

Vzhledem k tomu, že ne všechny dechové a zejména bicí nástroje jsou sólistické povahy, a ne všichni žáci LŠU svými vrozenými schopnostmi a fyziologickými předpoklady budou schopni sólistických výkonů na svůj nástroj, jsou učební osnovy sestaveny tak, aby každý žák získal takové základy odborného vzdělání, které by mu umožnily uplatnit se podle svých schopností a zájmů jako dobrý amatér a zasvěcený spolutvůrce životního stylu v naší socialistické společnosti, nebo zvolit si hru na některý dechový nástroj (nebo bicí nástroje) jako své povolání a orientovat se na profesionální studium (na konzervatoři nebo Vojenské hudební škole). Pro žáky, kteří projeví schopnosti a zájem o další profesionální odborné studium, nebo pro sólistické uplatnění v zájmové umělecké činnosti, je určen náročnější studijní program se samostatným učebním plánem a učebními osnovami.

Metody a formy práce

Učební osnovy jsou základní směrnici pro práci učitele v jednotlivých ročnících. Splnění vyučovacího cíle a probrání vytyčených studijních problémů jsou pro učitele i žáka závazné a jsou podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku. Veškerá technická cvičení, etudy i skladby pro přednes a hru z listu volí učitel tak, aby v nich žák postupně procvičil a uplatnit všechny získané dovednosti. Doporučená literatura technická i přednesová slouží základní orientaci učitele a může ji podle svých zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků volně kombinovat, doplňovat a nahrazovat jiným, tomu kterému

ročníku přiměřeným materiálem. Obdobně si volí učitel sám vhodné metody a formy učebně výchovné práce, které vedou ke splnění stanovených cílů. Zvládne-li žák potřebnou látku svého ročníku, může učitel přikročit k probírání studijních problémů dalšího ročníku. Přitom dbá, aby technický a muzikální rozvoj žáka byl v rovnováze. Úsilí učitele směřuje k tomu, aby žák získal během studia takový vztah ke svému nástroji, že by se mu stal trvalým prostředkem k vyjadřování jeho hudebních představ.

Rozvíjení hudebnosti na jedné a pěstování techniky hry na nástroj na straně druhé je dvojčediným cílem výchovně vzdělávací práce učitele. K uskutečnění tohoto cíle slouží soubor požadavků obsažených v učebních osnovách jednotlivých nástrojů, které je možno shrnout do těchto okruhů.

1. Základy dechové techniky
2. Tónový rozsah nástroje - kultura tónu - intonační jistota
3. Artikulace, dynamika, vibráto
4. Cit pro hudební frázi
Cit pro dynamickou stavbu
Přehled o rytmickém rozdělení
Cit pro agogiku a metrum
5. Zvládnutí stanovených stupnic a akordů
6. Nácvik hry z paměti
7. Hra z listu
8. Příprava k souhře a komorní hře
9. Základní orientace ve stylových obdobích
10. Vypěstování pracovních návyků vedoucích k pozdějšímu samostatnému studiu
11. Rozvíjení tvůrčích schopností žáka pomocí jednoduchých prvků improvizace

Technické a přednesové skladby musí proto jednoznačně sloužit k zvládnutí vytypovaných problémů v logické postupnosti a stoupající náročnosti. Uvědomělému studiu napomáhají hudebně teoretické znalosti žáka a jejich praktická aplikace na probíraný hudební materiál.

Učitel respektuje fyzickopsychické vlastnosti žáka se zaměřením na jeho úroveň vnímání, schopnost uvědomělé koncentrace, paměťových schopností, jeho vlastních představ a fantazie. Vy-

cháží z jeho způsobu myšlení, citovosti a aktivity. Buduje na jeho schopnostech, zájmu a povahových vlastnostech. Přitom využívá všechny nové progresivní metody a formy práce spolu s novými poznatky nástrojové hry a literatury a usiluje o maximální efektivnost vyučovacího procesu. Využívá různé učební pomůcky, hudební materiály, gramodesky, magnetofonové nahrávky, odbornou pedagogickou a metodickou literaturu.

Při vyučování přistupuje učitel k práci se žákem podle jeho individuálních možností a schopností, čemuž musí být přizpůsobena struktura vyučovací hodiny. Podporuje v žákovi iniciativnost, vede jej k hudební představivosti a samostatné práci, k správnému postupu při cvičení a ke kritické sluchové sebekontrolé.

Součástí vyučovací hodiny je také přehrávání učitele. Žák by měl odcházet z hodiny s jasně vytyčeným cílem - úlohou. Práce žáka doma i ve škole má být cílevědomá a zároveň radostná a přinášet mu pocit uspokojení. K úkolům učitele patří také probouzet v žákovi zájem o poslouchání hudby, naučit jej v hudbě objevovat krásu, radost, estetický zážitek a vést jej k vytváření vlastního názoru při poslechu hudby.

Do oddělení dechových a bicích nástrojů jsou zařazeny tyto nástroje:

<u>Hlavní nástroj</u>	<u>Vedlejší příbuzné nástroje</u>
Zobc. flétna sopr.	Zobcové flétny - altová, tenorová (diskantová) basová
Flétna příčná	Pikola
Hoboj	Anglický roh
Fagot	-
Klarinet	Klarinet Es, basový klarinet
Saxofon	Saxofon Es Alt, B Tenor, Es Baryton, výjimečně B Soprán
Lesní roh	Melofon
Trubka	Es trubka, křídlovka, Alt, melofon
Alt, tenor, basová trubka	Trubky vysokých ladění C
Baryton	D B (oktávová)
Pozoun	Tenor, baryton, basová trubka
Tuba F, tuba B	Helikon, suzafon

bicí nástroje

Hlavní obor: Malý buben, velký buben, činely, triangl, kastaněty, tamburina, souprava bicích nástrojů

Vedlejší příbuzné nástroje: Tympány, xylofon, vibrafon, marimba, zvonková hra, claves, bonga

Žáci, kteří si zvolí dechový nástroj jako hlavní obor studia podle výše uvedeného seznamu mohou, zpravidla na II. stupni, přibrat další, vedlejší nástroj podle svého studijního zaměření, zájmu a možnosti.

Vlastnímu studiu hry na dechové a bicí nástroje předchází zpravidla příprava ke hře na nástroj, kam jsou zařazováni především žáci, kteří prošli přípravnou hudební výchovou, projeví-li zájem o hru na některý dechový nástroj, mají potřebné fyziologické předpoklady, celkovou tělesnou vyspělost a souhlas školního lékaře ke hře na dechový nástroj. Příprava je podle povahy nástroje a individuálních dispozic žáka 1-3 letá a je určena pro žáky ve věku od 7 - 10 let (viz učeb. plán č. 1 nebo 5). Vhodný přípravný nástroj i formu práce volí učitel sám podle dispozic žáka (zobcová flétna, příprava ke hře na flétnu příčnou, klerinet, lesní roh, trubku, alt apod.). Během této přípravy se ověřují hravou formou nástrojové schopnosti žáka, prohlubuje jeho zájem o hru na nástroj a získávají první hráčské návyky. Současně se rozvíjejí hudební schopnosti žáka, jeho sluchová a rytmická představivost, hudební paměť, tvořivost, fantazie a elementární cit pro formu. Zásadně se postupuje od praxe k teorii od živého hudebního a rytmického prožitku k notovému zápisu. Jako hudební materiál jsou používány zpočátku říkadla, která žáci deklamují, zpívají a hrají nebo doprovázejí na lehkoovladatelné a jednoduché bicí nástroje. V přípravné nástrojové výuce se kladou základy k pracovním návykům i pravidelné domácí přípravě.

V oddělení dechových a bicích nástrojů na I. stupni získávají žáci základní znalosti a dovednosti, potřebné k dalšímu uplatnění v hudební praxi. Během prvních dvou ročníků se již počínají diferencovat nástrojové schopnosti žáků i jejich zájem o budoucí zaměření. Proto počínáje třetím ročníkem lze již zpra-

vidla bezpečně určit žáky, kteří se budou orientovat více na amatérskou hudební praxi a nároky na jejich sólistické uplatnění se již nebudou příliš stupňovat. Tito žáci budou pokračovat ve studiu s cílem amatérského uplatnění v hudebních souborech, dechovém orchestru, komorní hře ap. Žáci, kteří projeví výrazné nástrojové, nátiskové a hudební předpoklady, budou pokračovat v rozšířeném vyučování, jehož cílem je dokonalá příprava žáka k přijímací zkoušce na profesionální hudební školu (konzervatoř, voj. hudeb. škola), popřípadě sólistické uplatnění v zájmové umělecké činnosti.

Učební osnovy hry na zobcovou flétnu

Charakteristika a pojetí předmětu

Vyučování hry na zobcovou flétnu na LŠU splňuje několik úkolů: Je to vhodný hudební nástroj pro elementární nástrojové vyučování dětí,

je to výborný přípravný nástroj pro všechny dechové nástroje dřevěné a při správném usměrňování žáka i pro nástroje žesťové.

Žáci při vyučování hry na zobcovou flétnu získávají schopnost naučit se správně dýchat a frázovat, zakrývat dírky a nasezovat tón jazykem. Rychle dosáhnou možnosti společné souhry v duu nebo triu, čímž se tříbí jejich hudební sluch, smysl pro rytmus a schopnost harmonického myšlení. Pro zobcovou flétnu máme bohatý výběr literatury zvláště barokní a současné, která je žákům rychle přístupná jak při výuce sólové hry, tak při hře, v různých komorních souborech, kde mají žáci možnost rozvíjet svou hudebnost a muzicírovat. Tím se vzbuzuje u žáků zájem o další studium hudby. To všechno ulehčí ve velké míře začátky hry na kterýkoli další dechový nástroj. Zobcová flétna získává oblibu u stále většího množství žáků, kteří chtějí pokračovat v dalším studiu hry na tento nástroj. Velkou výhodou hry na zobcovou flétnu je, že se může s vyučováním dětí začít již ve věku 5-6 let. Osnovy i učební plány se všemi těmito možnostmi počítají.

Metody a formy práce

Nejdůležitějším úkolem učitele je probudit a neustále udržovat zájem o hudbu, o dechové nástroje a zvláště o zobcovou flétnu. Často žáku předehrává, buď sám nebo ze záznamu a občas pozve i starší žáky. Při výuce používá zajímavých forem práce, jako je hra písní (jednohlasých i dvojhlasých), hra podle sluchu a improvizace. Hlavní pozornost věnuje učitel rozvoji hudebních schopností. Dbá na dodržování metra, přesný rytmus, čistou intonaci a především pěstuje ušlechtilý tón. Jen z dokonale zahrané skladby může mít žák estetický zážitek, a jedině ten může žáka k hudbě připoutat. Neméně závažným úkolem učitele je naučit žáka, jak má cvičit a neustále tuto jeho činnost kontrolovat a zdokonalovat.

Vlastnímu studiu hry na zobcovou flétnu předchází PHV, kde se ve druhém pololetí zařazují žáci do skupin po dvou, třech žácích a připravují ke hře na nástroj. V přípravném studiu a v prvním ročníku se může použít i nástroj s německými hmaty, od druhého ročníku je nutný nástroj barokní. Přejít na altovou (barokní) zobcovou flétnu se může uskutečnit až tehdy, kdy žáci zvládli hru na sopránové flétně dechem i postavením a velikostí ruky. Zvládnutí všech studijních problémů a dosažení výchovně vzdělávacího cíle v jednotlivých ročnících jsou pro učitele i žáka závazné a jsou podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku.

Doporučená technická i přednesová literatura slouží základní orientaci učitele, který ji může podle pedagogických zkušeností a individuálních potřeb jednotlivých žáků kombinovat, doplňovat a nahrazovat též jiným přiměřeným materiálem.

Podmínkou přijetí žáka ke studiu hry na zobcovou flétnu je předložení lékařského vysvědčení o zdravotním stavu. V průběhu celého studia je potřebná soustavná lékařská kontrola.

Přípravné studium (PHV) - příprava ke hře na nástroj

(v druhém pololetí 1. hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Probuzení a udržování zájmu o hudbu a vlastní nástroj. Rozvíjení smyslu pro metrum, rytmus a čistou intonaci. Na prvním místě pak vedení žáka ke kultuře tónu jako rozhodující složce úspěšného uměleckého vývoje. Učitel žáka připravuje k žeburné bránicovému dýchání, aby se zlepšila kvalita jeho tónu. Rozvíjí prstovou techniku a učí rozlišovat základní způsoby artikulace: non legato, legato. Žák si osvojuje techniku samostatného domácího cvičení a návyk pravidelné každodenní práce. Naučí se správnému postoji při hře a držení nástroje. Je veden k estetickému prožitku hrané skladby a rozvíjí se jeho smysl pro krásu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónu $d^1 - d^2$, počínaje h^1 . Zvládnout jednoduché rytmy s použitím noty celé, půlové, čtvrtové a pomlček celé, půlové a čtvrtové v taktu čtyřčtvrtovém a tříčtvrtovém.

Improvizace

Hrou na ozvěnu procvičovat různé rytmy a spoje tónů. Hrou na otázku a odpověď vytvářet jednoduchou písňovou formu $a - a^1$, předvěti a závětí. Hra známých písní v rozsahu dvou až pěti tónů v G dur na základě sluchové představy.

Hudební materiál

L. Deniel: Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu I., lekce 1-7.

Lidové písně a drobné skládky bez doprovodu i s doprovodem.

L. Lackner: Spievajte s nami.

Výběr českých a slovenských lidových písní a říkadel.

Přijímací zkouška do 1. ročníku

Žák prokáže dovednost správného držení nástroje a nasazení tónu. Schopnost opakovat na nástroji předebraný dvou- až třítaktový motiv a) rytmický, b) melodický, složený ze dvou, tří tónů. Zahraje z paměti píseň.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat žeberně bránicové dýchání, zlepšovat kvalitu tónu a rytmické a intonační citění. Rozvíjet prstovou techniku, smysl pro rytmus a čistou intonaci. Rozlišování základních druhů artikulace: non legato, legato, detaché, staccato. Poslechem dobrých vzorů rozvíjet dále lásku k nástroji a hudbě.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsahu $c^1 - g^2$, nota osminová až celá, půlová s tečkou, čtvrtová s tečkou, pomlčky čtvrtová až celá v taktech dvoučtvrt-

řetě, tříčtvrťovém a čtyřčtvrťovém. Dbát na rozvoj rytmické samostatnosti při souhře v dvojhlasě. Stupnice C, F, G dur.

Improvizace

Hra na ozvěnu, jednodílná forma písňová typu a - a¹, dále rytmicky a - a. melodicky a - b. Vše procvičovat na krátkých několikataktových útvarech.

Hra známých písní v rozsahu pěti, šesti tónů s menšími intervaly (prímy, sekundy, tercie) na základě sluchové představy v C dur, F dur nebo G dur. Dvojhlasá stupnice jako příprava k improvizaci druhého hlasu k známým písním.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola I. (dokončit)

V. Cerha: Studie pro sopránovou zobcovou flétnu 1.-5. (výběr)

Přednesové skladby a písně

Jednohlasé a dvojhlasé písně bez doprovodu i s doprovodem a lehké původní nebo upravené skladbičky.

L. Daniel: Naše píšťalka, Supraphon

D. Stankovský: Ľudové piesne v klavírnej úprave pre ZDŠ - výber

R. Grúber: Rozfoukej se píšťaličko

R. Grúber: 50 lidových písní

V. Žilka: Utíkej Káčo, Pasáčkove píseň

J. Shreiber: Kukačka

Používat novou a další dostupnou a vhodnou literaturu.

Postupová zkouška

Stupnice hrát z paměti, zahrát na nástroj nejméně čtyřtaktový motiv předehraný učitelem: a) rytmický,

b) melodický v rozsahu 3-5 tónů.

Jedno cvičení z probrané školy.

Zahrát z paměti píseň a vybraný přednes nebo skladbu s doprovodem.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat žeburně bránicové dýchání, kvalitu tónu, rytmické a intonační citění. Rozvíjet prstovou techniku, smysl pro rytmus, připravovat nácvik vibrata a seznámit žáka s funkcí bránice. Rozlišovat základní druhy artikulací (non legato, legato, detache, staccato). Posloucháním dobrých vzorů rozvíjet dále lásku k nástroji a k hudbě.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $c^1 - b^2$, noty šestnáctinové, osminové, čtvrtové, půlové, celé, pomlčky osminové, čtvrtové, půlové, celé. Nota čtvrtová s tečkou, osminová s tečkou v taktech $4/4$ a $3/4$. Rozvoj rytmického citění a intonační čistoty, která je potřebná k dosažení působivého přednesu. Stupnice B, F, C, G. D dur akordy a D^7 v dur. stupnici. G moll, d, a, e, h moll, harmonické a melodické, tónický kvintakord příslušné stupnice.

Improvizace

Hra na ozvěnu, jednodílná a dvojdílná písňová forma a - a b a. Rytmické variances. Hra známých písní, sestavených ze 6 - 7 tónů, podle představy v C, F, G anebo D dur. Se schopnými žáky též improvizace druhého hlasu k známým písním v lidovém terciovém dvojhlasu.

Hudební materiál

- L. Daniel: Škola II. díl
- V. Cerha: Studie
- L. Daniel: Základy techniky I - výběr

Přednesové skladby a písně

Jednohlasé a dvojhlasé písně bez doprovodu i s doprovodem různých nástrojů. Lehké původní nebo upravené skladby, např. část sonáty, tanec apod.

- D. Stankovský: Lidové písně v klavírní úpravě pro ZDŠ - výběr
- P. Jurkovič: Taneční suitv

L. Daniel: Sborník skladiček starých mistrů - výběr

J. Kepr: Pískanky - výběr

R. Grüber: Rozfoukej se píšťaličko

G.Ph. Telemann: Ein Dutzend Menuette

P. Donáth: Aus Notenbüchern des 17. und 18. Jhdts.

J.B. de Boismortier: Leichte Duos für Blockflöte

G.Ph. Telemann: Triosonate F dur

Triosonate C dur

W.A. Mozart: 2 sonatiny

F. Krommer: Duets pro sopránové zobcové flétny

Postupová zkouška

Stupnice hrát z paměti, akordy a D^7 a jejich obraty, zahrát na nástroj dvoj-čtyřtaktový motiv předebraný učitelem v rozsahu oktávy. Jedno cvičení z probraného učiva školy nebo etud. Zahrát z paměti skladbu s doprovodem nástroje (klavír, kytara apod.). Zkoušku na této úrovni musí absolvovat i ti žáci, kteří přecházejí na jiný nástroj.

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Zdokonalovat a dále rozvíjet kulturu tónu. Rozšiřovat žákovu hudebnost a výrazové prostředky, dynamiku, agogiku. Připravit žáka k úspěšnému veřejnému vystoupení. Ti žáci, kteří zvládnou hru na sopránovou zobcovou flétnu a budou mít předpoklady dýchání a velikosti ruky, připravit pro další studium altové zobcové flétny.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $c^1 - d^3$, všechny chromatické tóny, nácvik spojů a trylkových hmatů ($d^2 - d^2$; $b^1 - c^2$; $b^1 - cis^2$) atd. Melodické ozdoby: příraz, odraz, skupinka, opora, nátryl, nárez a trylek. Hra v taktech celých, půlových, čtvrtových, osminových, šestnáctinových; ligatura, vibrato a dvojitý jazyk. Stupnice: C - A, F - Es dur a - fis, d - c moll harmonické, melodické,

akordy tónické, dominantní a v moll zmenšený na 7. stupni a příslušné obraty.

Improvizace

Ozvěna dvojdílná, jedno a dvojdílná písňová forma, malé rondo, variace rytmické a melodické. Hra známých písní durových v rozsahu oktávy i s většími intervaly a mollových v rozsahu 5 - 6 tónů podle představy. Pokusit se podle schopností žáka a zkušeností učitele improvizovat druhý hlas k známým písním v terciích, sextách a s kvintami lesních rohů.

Hudební materiál

- L. Daniel: Škola III. díl
- L. Daniel: Základy techniky II - výběr
- V. Cerha: Studie

Přednesové skladby

Původní anebo upravené skladby, sonáty - případně jejich věty.

- J. Feld: 2 partity
- P. Eben: **Duetina**
- R. Grüber: Rozfoukej se píšťaličko
- P. Donath: Aus Nötenbüchen des 10 Jhdts.
- K.v. Štěpka**: Krumlovské burlesky
- r. Francoens: Sonata d-moll
- Ph. de Lavigna: 3 Sonaten
- J.M. Leclair: Sonata F dur
- G.Ph. Telemann: Triosonata C dur
- G.Th. Telemann: Triosonata F dur
- J.B. Loeillet: 3 Sonaten
- N.A. Strungk: Suiten und airs
- P. Bletný: 2 skladby pro 2 zobcové flétny
- J.F. Fasch: Koncert pro soprán. zobc. flétnu, 2 housle a klavír
- M. Klement: Sbirka středověkých tanců pro soprán. zobc. flétnu a tamburínu
- J.Z. Bartoš: Deset skladbiček

Postupová zkouška

Stupnice a akordy z paměti. Jedna z probraných etud. Těžším postupové zkoušky je přesvědčivým přednesem zahrát jednu přiměřenou skladbu s doprovodem z paměti.

4. ročník

(1 hodina týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet interpretační schopnosti žáka pomocí přiměřených skladeb různých stylových období, hlavně baroka a současnosti. Studovat přiměřené skladby z paměti s doprovodem různých nástrojů nebo v komorním obsazení, které se stanou trvalým repertoárem žáka. Přeorientovat žáka na základní, a l t o v ý nástroj ladění in F. Žáci, kteří pro malé rozpětí prstů a zvládnutí dechové techniky nemohou hrát na eltovém nástroji, mohou hrát na nástroji sopranino in F nebo si mohou ponechat flétnu sopránovou. Orientovat žáka na hmatovou kombinaci nástrojového ladění in F. Připravit žáka na veřejné vystoupení, případně soutěže.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozsah tónů $f^1 - g^3$ chromaticky, nácvik běžných tónových spojů jako při sopranové zobc. flétně. Další zdokonalování dechové techniky zvláště, zvláště obeznámení se s principy vhodného umístění nádechu ve skladbě, vibráta a artikulace. Nácvik dvojitého a trojitého jazyka v mírném tempu. Rytmus v taktách čtvrtkových, půlových a osminových v hodnotách šestnáctinových - celých. Zdokonalovat melodické ozdoby, hlavně trylek. Stupnice: C - As - E dur, f - cis moll, akordy a obraty tónické, dominantní, zmenšené septakordy v celém rozsahu nástroje.

Improvizace

Ozvěna jednodílná a dvojdílná písňová forma, malé rondo, variace rytmické a melodické.

Hudební materiál

L. Daniel: Škola pro alt. zobc. flétnu I. díl

L. Daniel: Základy techniky pro alt

M. Klement: Škola pro alt - výběr

Linde Höffer - von Winterfeld: 12 etud

Přednesové skladby

Původní skladby, např. tance, věty ze sonát, případně celé sonáty, triové sonáty.

G.Ph. Telemann: 6 Sonaten in Kanon

J.J. Quantz: Sonata F dur

G.Ph. Telemann: Triosonate c moll

2 Sonaten

Sonata C dur

4 sonáty

F.M. Veraccini: 12 Sonaten

G.F. Händel: 4 sonáty pro Alt a BC

B. Marcello: Sonaty a moll, G dur, B dur

Postupová zkouška

Stupnice z paměti. Jedna z probíraných etud. Jedna přiměřená skladba s doprovodem z paměti.

5. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Uplatnit altový nástroj jako základ ve hře na zobcovou flétnu. Zdokonalovat interpretační a orientační schopnosti žáka v různých stylových obdobích. Přenést těžiště studia hry na zobcovou flétnu do komorní hry. Pravidelnou hrou na různých kulturních příležitostech získávat zkušenosti hráčské jistoty a tím přispívat k uměleckému růstu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozvíjet techniku prstů, dechu, vibráta, dvojitého a tro-

jitého jazyka v rychlejších tempech. Zkvalitňovat všechny druhy artikulací, které jsou podmínkou pro dosažení působivého přednesu. Uplatňovat celý rozsah nástroje, speciálně cviky palcové techniky při hře tónů vysokého registru, složitější rytmy (hlavně v barokní a současné hudbě), zdokonalovat trylkovou techniku. Začít uplatňovat cvičení stupnic, v sekvencích ve všech tóninách dur - moll. Při hře akordů a jejich obrátů uplatňovat hru dvojitého a trojitého jazyka.

Improvizace

- na daném harmonickém základě, volná improvizace na daný model, jako ilustrace k určitému textu, obrazu, náladě.

Hudební materiál

L. Daniel: Základy techniky IV.

M. Klement: Škola pro alt. zobc. flétnu, study

L.H. von Winterfeld: 12 etud pro alt. zobc. flétnu

Přednesové skladby

J. Berkovec: Malovánky pro př. flétnu, alt. zobc. flétnu
(střídá sopránovou a klavír, event. smyčs. orch.)

B. Finger: Sonata F dur

G.F. Händel: 4 sonaty pro A a BC

M. Klement: Výběr přednesových skladbiček ze školy pro alt.flétnu

W.A. Mozart: 2 sonatina B dur

B. Marcello: Sonata a moll

Sonata G dur

Sonata B dur

Postupová zkouška

Stupnice a akordy zpaměti. Jedna etuda z probraných. Jedna sonáta, není podmínkou hra zpaměti. Jedna drobná přednesová skladbička zpaměti.

Výchovně vzdělávací cíl

Základním nástrojem nadále zůstává zobcová flétna altová. Zdokonalit výrazové možnosti žáka na altovém nástroji. Obeznamit žáka s hrou na tenorový nástroj, pokud má pro hru fyziologické předpoklady. Těžištěm hry je získávat smysl pro kolektivní citění a souhru. Nastudovat komorní skladby, které vyžadují spolupráci dalších nástrojů, především ve skladbách triových sonát.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Zdokonalovat techniku dýchání, zvláště v dlouhých frázích. Získané poznatky o vhodném umístění nádechu z předcházejících ročníků uplatňovat a rozšiřovat z hlediska souborové hry. V kolektivní spolupráci naučit žáka přizpůsobovat se ostatním nástrojům po stránce intonační, rytmické a výrazové. Hmatová orientace tenorové flétny ladění in C. Stupnice dur, moll, skordy a jejich obraty, dominantní, zmenšené v celém rozsahu nástroje.

Hudební materiál

a) Altová zobcová flétna

M. Klement: Škola hry na altovou zobc. flétnu - výběr

L. Daniel: Základy techniky I pro altovou zobc. flétnu

b) Tenorová zobcová flétna

L. Daniel: Základy techniky I pro sopránovou zobc. flétnu

Přednesové skladby

W. Corbet: 6 sonát pro dvě zobc. flétny

A. Corelli: 3 triové sonáty pro dvě altová zobcová flétny a B. C.

J.B. Loeillet: Triová sonáta pro altovou zobc. flétnu, hoboj a B. C.

J.Ch. Pepusch: 6 sonát

J.Ch. Pepusch: Triová sonáta F dur pro altovou zobc. flétnu, housle a B. C.

J.J. Quantz: Sonáta F dur pro 3 zobc. flétny

A. Scarlatti: Kvartet F dur pro altovou, dvoje housle a B. C.

- A. Scarlatti: Kvartettino pro tři zobc. flétny a B. C.
J.A. Steffan (Štěpán): Koncert pro dvě altové flétny a B. C.
G.F. Telemann: Triová sonáta a moll pro altovou zobc. flétnu,
hoboj a B. C.
Triová sonáta F dur a C dur pro dvě zobc. flétny
a B. C.
G.F. Telemann: 6 sonát v kánonu
6 duet pro dvě zobcové flétny
Kvartet G dur pro altovou zobc. flétnu, housle,
hoboj a B. C.

Postupová zkouška

Zběhlost ve hře stupnic a akordů. Jedna etuda. Žák prokáže smysl pro komorní hru reprodukcí některé triové sonáty nebo sonáty pro dvě zobc. flétny.

7. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Volit vhodný studijní repertoár, kterým by žák dospěl k optimálnímu výsledku na absolventském koncertu a využil ho pro další samostatné studium a uplatnění v souborech zájmové umělecké činnosti a jiných kulturně společenských setkáních. Žáka seznámit se hrou na basovou flétnu in F v notacích houslového a basového klíče.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Hru na basovou flétnu uplatní žák v ansámblu zobcových fléten a ve hře generálbasových partů. Studijní úsilí směřuje k přípravě úspěšného absolventského vystoupení s přihlédnutím k dalšímu růstu technických prvků (stupnice, akordy, etudy).

Hudební materiál

a) Alt

M. Klement: Škola hry na altovou zobc. flétnu - výběr náročnějších etud

b) Bas

M. Dušek: Škola hry na zobcovou flétnu - stať o hře na basovou flétnu

Generálbasové party z probraných sonát.

Přednesové skladby

G.Ph. Telemann: 6 fantazií pro sólovou altovou zobc. flétnu

Podle vyspělosti žáka volit vhodnou sonátu, koncert (např. Vivaldi, Telemann, Sammartini, Fasch aj.) libovolného ladění, kterou žák přednese z paměti, případně jinou skladbu většího obsazení.

Závěrečná zkouška

Předmětem závěrečného vystoupení bude náročnější sonáta, koncert, případně jiná vhodná skladba většího obsazení. Jedna skladba by měla být zahrána z paměti. Výběr ladění nástroje se neomezuje. Skladba může být vybrána z nastudovaného repertoáru.

Učební osnovy hry na příčnou flétnu

Charakteristika pojetí předmětu

Flétna patří mezi nejstarší hudební nástroje, jejíž původ sahá daleko do pravěku. Od původní primitivní podoby prošla různými fázemi vývoje, který vyústil v dosud nejdokonalejší typ - typ flétny Böhmova systému.

V současné době zájem o studium flétny stoupá, protože je to nástroj se širokým uplatněním ve hře sólové, komorní i orchestrální, souborech, vážné i populární hudbě. Ke studiu flétny jsou přijímáni žáci ve věku 10 - 11 let, podle tělesné vyspělosti, kteří prokáží nezbytné hudební nadání.

Vhodná je příprava hrou na zobcovou flétnu, případně pikolu. Žáci, kteří se přihlásí později a touto přípravou neprošli, mohou být přijati, jestliže projeví potřebné hudební nadání. K přijetí je nutné potvrzení lékaře, že ze zdravotního hlediska je žák schopen hrát na dechový nástroj. Rovněž během studia je nutná lékařská kontrola.

1. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Probouzet žákův zájem o hru na flétnu a častým předehráváním vytvářet jeho představu zvukového, čistého flétnového tónu. Současně pěstovat melodické a rytmické cítění, rozvíjet cit pro hudební frázi a hudební paměť. Seznámit žáka s historií vývoje flétny, funkcí mechaniky a ošetřováním nástroje.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Základy dechové techniky:

dechová cvičení - seznámení s funkcí bránice, postupný nábivk rychlosti a intenzity nádechu, plynulosti a délky výdechu

2. Uvolněný postoj a držení nástroje, poloha rukou, funkce prstů

3. Funkce rtů a jazyka, tvoření tónu
4. Tónová cvičení: vydržování tónů v základní poloze flétny - (jednoučárkovaná oktáva), nácvik přefukování (dvoučárkovaná oktáva)
5. Nácvik portamenta a legáta
6. Příprava hry stupnic a akordů (F, G, v pomalém tempu zpaměti)
7. Orientace v notovém textu - vytváření rytmické a melodické představy z notového záznamu.
8. Vytváření základních pracovních návyků, směřujících k plynulosti hry a k uvědomělému sledování kvality tónu.
9. Po dosažení potřebné jistoty ve tvoření tónu zařadit jednoduché prvky improvizace - hra na ozvěnu.

Hudební materiál

Školy: M. Moyse: Škola pro začátečníky

E. Tovernicki: Škola hry na flétnu I. díl

D. Pop: Škola pro začátečníky (vyd. Bukurešť)

W. Popp: Škola pro začátečníky

N. Platonov: Škola pro začátečníky (dopl. materiál)

Z. Jeney: Škola pro začátečníky (vyd. Budapešť)

R. Černý - J. Bok: Škola hry na flétnu (není vhodná jako zákl. materiál, doporučujeme jako dopl. materiál).

Etudy

G. Gariboldi: Etudy pro začátečníky - výběr 1. - 10. a jiné

Přednesové skladby

Lidové písně ve vhodné úpravě, nebo lehké přednesové skladbičky (je možno použít sbírky pro sopr. zobc. flétnu - L. Daniel: Škola I. díl, nebo R. Gruber: Rozfoukej se píšťaličko)

Poznámka

Protože studijní materiál (etudy a školy) není běžně dostupný, uvedené tituly mají sloužit učitelům jako vodítko při vyhledávání této literatury v knihovnách, archivech apod.

Postupová zkouška

- 1 cvičení z probírané školy
- 2 drobné skladbičky odlišného charakteru - podle možností zpaměti

2. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Přiměřeně prohloubit výrazové prostředky - hru portamento a legáto, zařadit staccato a základní dynamiku. Tónovým cvičením vypracovávat pružnost a čistotu tónu. Vést žáka k intonační čistotě hry, dolaďování výše a níže znějících tónů nástroje a k důslednému provádění všech frázovacích, dynamických a tempových označení v notovém textu.

Přednesové skladbičky volit tak, aby žák poznával různé hudební žánry - tence, pochod, píseň apod. a uvědomoval si význam tempa v hudebním projevu.

Příprava žáka ke komorní hře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. dechová cvičení: prohloubit intenzivní nádech a prodloužit plynulý výdech.
Základní cviky na uvolnění bránice.
2. tónová cvičení: Vyrovnávání poloh, spoje legáto, staccato, dynamika, vydržované tóny.
Příklady tónových cvičení najde učitel ve sbírce M. Moyse "O tvoření tónů"
3. rozšířit tónový rozsah do třetí oktávy.
4. nácvik stupnic a akordů
stupnice dur a některé moll přes dvě oktávy portamento a legáto, T⁵, malý a velký rozklad, D⁷.
Stupnice a akordy hraje žák zpaměti.
5. Jednoduché melodické i rytmické improvizace dvou až čtyřtaktovou formou otázky a odpovědi.

Hudební materiál

- M. Moyse: Škola pro začátečníky - pokračování
E. Tovarnicki: Škola hry na flétnu I. díl - pokračování
D. Pop: Škola pro začátečníky (vyd. Bukurešť) - pokračování
W. Popp: Škola pro začátečníky " "
N. Platonov: Škola hry na flétnu " "
Z. Jeney: Škola hry na flétnu (vyd. Budapešť) " "
R. Černý - J. Bok: Škola hry na flétnu (není vhodná jako základní materiál, doporučujeme jako doplňkový materiál)
E. Köhler: Škola hry na flétnu I. - výběr etud

Etudy

- G. Gariboldi: Etudy pro začátečníky - pokračování
M. Moyse: 24 melodických cvičení - výběr
F. Tomaszewski: Výběr etud pro flétnu I. - výběr

Přednesové skladby

- P. Eben: Duettina
R. Gruber: Rozfoukej se píšťaličko
Album Musiculus
J. Francl: Pastorální suite
Drobné skladby pro flétnu (edice Musica Budapešť - sestavil V. Bántai, I. Kovács)
Sborník transkripce vydaných v Sov. hud. nakladatelství (Musik na Ukrajina - Kijev - 1978), 2. ročník
Das klassische Spielbuch (Peters)
G.Ph. Telemann: 12 menuetů (Hoffmeister, Leipzig)

Postupová zkouška

- 1 durová a 1 mollová stupnice, T⁵, D⁷ a jejich obraty
1 etuda z posledního období studia
1 přednes podle možnosti z paměti
Interpretace národní písně nejméně ve dvou tóninách z paměti.

3. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Upevnit získané dovednosti, rozšiřovat výrazové prostředky, širší dynamika a agogika, vést žáka k stálé práci na kultuře tónu, intonační čistotě a rytmičnosti hry. Seznámit ho s jednoduchými skladbami různých stylových období. Pokračovat v komorní hře, pěstovat hru z listu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Dechová cvičení: příprava vibráta, zdokonalením cviků pro uvolnění bránice.
2. Tónová cvičení: jednočárkovaná oktáva, především tóny $g^1 - c^1$; vzdálené spoje, legáto, staccato, dynamika.
3. Stupnice moll přes 2 oktávy, T^5 , zm^7 , malý a velký rozklad, chromatická stupnice přes 2 oktávy. Opakování durových stupnic.
4. Seznámení s běžnými melodickými ozdobami.
5. Jednoduchá improvizace druhého hlasu národní písně.
6. Komorní hra v duu, v triu a hra z listu.

Hudební materiál

Školy

- E. Köhler: Škola - dokončit
E. Towarnicki: Škola - pokračování
R. Černý - J. Bok: Výběr cvičení na procvičení melodických ozdob

Etudy

- M. Moyses: 24 melodických cvičení - dokončit
M. Moyses: 25 etud prostřední stupeň - výběr
F. Tomaszewski: Výběr etud pro flétnu - výběr
G. Gariboldi: Malé etudy - dokončit
M. Klement: Škola hry na altovou zobcovou flétnu - výběr etud

Přednesové skladby

V. Šrámek: Sonatina

J. Schreieberg: Jarní (Album Musiculus)

W.A. Mozart: Dvě sonatiny (ed. Peters)

J. Hässler: 2 sonatiny (ed. Peters)

Drobné skladby pro flétnu (edice Musica Budapešť - sestavil V.
Bántai a I. Kovács)

Sborník transkripcí vydaných sov. nakladatelstvím (Musična Ukra-
jina - Kijev 1978)

E. Towarnicki: Škola - výběr přednesu

M. Iglo: Maličkost pro flétnu

J. Kapr: Pískánky

M. Klement: Škola na altovou zobc. flétnu - výběr přednesu

N.A. Strungk: Suity a árie (Peters)

Aus Notenbüchern des 18. Jahrhunderts (Hoffmeister, Leipzig)

Postupová zkouška

1 durová, 1 mollová stupnice, T⁵, D⁷, zm⁷

1 etuda z posledního období studia

1 přednesová skladba, podle možnosti zpeměti.

4. ročník

(1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Prohloubit práci na kultuře tónu a čistotě hry, zvládnout tvoření tónu vibráto i non vibráto. Zvýšit technickou zručnost hry. Dotvářet výrazové prostředky ke studiu skladeb různých stylových období. Pokračovat v komorní, souborové hře a hře z listu. Výrazové prostředky rozšířit o další způsoby nasazování jako sfz, měkké nasazení kořenem jazyka.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

1. Rozšíření rozsahu nástroje do čtvrté oktávy.

2. Tónová cvičení: jednoučárkovaná oktáva - se zvláštním zamě-

řením na tóny $g^1 - c^1$

Obtížné spoje legáto, vibráto.

3. Příprava dvojitého staccata, seznámení žáka s různými způsoby nasazování.
4. Stupnice v rychlejším pohybu přes 2 oktávy, T^5 , D^7 , zm^7 , měly i velký rozklad, stupnice chromatická přes 2 oktávy.
5. Improvizace na základních harm. stupních T-S-D-T.

Hudební materiál

Školy

E. Towarnicki : Škola

Etudy

- M. Moyse: 25 etud pro střední stupeň - dokončit
M. Klement: Škola hry na altovou zobcovou flétnu - výběr etud
E. Köhler: op. 33 I. díl - výběr
F. Tomaszewski: I. díl - dokončit
W. Popp: op. 413/1

Přednesové skladby

- M. Vilec: Na rozhledně (z cyklu Letní zápisky)
V. Šrámek: Suite - výběr
W.A. Mozart: Andante C dur
B. Finger: Sonáty F a G dur
G. Sinissalo: 3 miniatury
P. Židek: Nocturna
E. Towarnicki: Škola - výběr přednesů
Sonáta starých mistrů (Moskva 1978)
Z. Folprecht: Suite ve starém slohu
G. Kosík: Suite ve starém slohu

Závěrečná zkouška

- 1 mollová, 1 durová stupnice s příslušnými akordy
2 etudy rozdílného charakteru

Studium flétny na I. stupni ukončí žák absolventským vystoupením.

Učební osnovy hry na hoboj

Charakteristika a pojetí předmětu

Hoboj v současné době nepatří mezi nejpopulárnější nástroje, vyučované na LŠU. Prvořadým úkolem učitelů je popularizovat tento nástroj a získat co největší počet žáků k jeho studiu. Dosevadní chápání využití hoboj je bylo dosti jednostranné. V současné době se uplatňuje tento nástroj ve všech hudebních žánrech a to jak v profesionální tak amatérské oblasti. Z tohoto hlediska jsou koncipovány učební osnovy na nových progresivních principech.

Při vyučování hry na hoboj se vyžaduje kromě hudebního nadání přiměřená tělesná vyspělost, způsobilé rty, zdravé dýchací orgány a zuby. Pro přijetí ke studiu hry na hoboj je nutné lékařské potvrzení, že ze zdravotního hlediska je žák schopen hrát na dechový nástroj. Během studia je nutná pravidelná lékařská kontrola.

Cílem hry na hoboj je rozvoj hudebnosti, hudební představitivosti a citění v rovnováze s technickým vývojem žáka. Současně výuky je hra z listu, studium lidových písní, komorní a souborová hra a základy improvizace. Přednesová literatura, uvedená v osnovách, je pouze vodítkem, nikoliv vyčerpávajícím výčtem vhodných skladeb.

1. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Naučit žáka správnému postoji při hře i správnému držení nástroje. Předehráváním živé i reprodukované hudby získávat zájem žáka o hru na hoboj a vytvářet u něj představu krásného znění hobojového tónu. Postupně seznamovat žáka s nástrojem, jeho mechanikou, technikou, údržbou a manipulací (skládání a rozkládání nástroje). Vysvětlit žákovi funkci hobojového strojku, jeho ovládání a chloustivost. Nacvičit správné uložení hobojového strojku mezi rty a správně nasadit tón uvolněným nátlakem

pomocí jazyka. Položit základy správného žeborně bránišního dýchání. Vést žáka od začátku k návyku pravidelného denního cvičení. Rozvíjet hudební představivost hrou lehkých lidových písní a hrou zpeměti.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Zvládnout tónový rozsah od c1 - c3. Upevňovat nátisk vydržovanými tóny hrou non legato, legato, nasazovat na slabiku "tá". Seznámit žáka s významem základních tempových označení (rychle, pomalu). Naučit žáka hrát základní dynamické rozdíly, tj. silně - slabě. Zvládnout hru v 4/4, 3/4, 2/4 taktu v celých, půlových a čtvrtových notách. Soustavně učit žáka hrát jednoduché národní písně zpeměti.

Hudební materiál

Stupnice: C, G, F dur v rozsahu od c1 - c3 v půlových a čtvrtových notách

Akordy: velký rozklad, malý rozklad v trojzvucích a půlových notách.

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hobojisty I

A. Kubát - V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr (Supraphon 1978)

Szeszler: Škola hry na hoboj I. - výběr (Muzica Budapest 1956)

J. Hadejs: Škola hry na hoboj - výběr (PWM)

Přednesové skladby

J. Rušečnikov, M. Krejn: Sborník lehkých skladeb (Gosudarstvennoe Muzykalnoje Izdatelstvo, Moskva 1962)

J. Greško: Sborník lehkých skladeb (Muzyka Moskva 1965)

G. Konrád: Lehké skladby (VEB, Fr. Hoffmeister, Leipzig 1955)

J. Crakston - A. Richardson: First book of oboe solos (Faber Music, London 1971)

J. Rušečnikov: Chrestomajije pedagogičeskovo repertoara dlja goboja I (Muzyka Moskva 1969).

Postupová zkouška

- 1 stupnice v půlových notách non legato a legato, kvintakord velký a malý v trojzvucích
- 2 cvičení z probrané školy
- 1 přednesovou skladbu s doprovodem klavíru z paměti
- 1 lidová píseň z paměti.

2. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet a upevňovat dovednosti, získané v prvním ročníku. Rozšířit dechovou techniku žáka o hru po výdechu. Rozvíjet kultivovanost tónu. Rozvíjet hudební paměť a přistoupit ke hře z paměti až po dokonalém zvládnutí skladby z not. Rozšířit teoretické vědomosti žáka o poznání všech druhů nástrojů hobojevé skupiny (anglický roh, heckellphon hoboje damour). Připravit žáka ke hře v souboru a v souvislosti s tím naučit žáka správnému držení těla a nástroje vsedě. Poznávat další lidové písně. Položit základy improvizace na hoboje.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Rozšířit rozsah nástroje od h - d₃. Rozšířit hru non legato a legato o staccato. Zvládnout hru v takttech 2/8, 3/8, 4/8, 2/2, 3/2, 4/2, allabreve. Naučit hrát žáka v základních dynamických odstínech (p, mf, f). Vydržované tóny obohatit o crescendo a decrescendo, dbát při tom na čistou intonaci. Prakticky seznámit žáka s rytmickým útverem trioly a synkopy. Kultivovanost tónu rozvíjet posloucháním vhodných nahrávek, předehráváním učitele a návštěvou koncertů. Soustavně učit žáka hrát jednoduché lidové písně z paměti. Rozšířit základní tempové označení o výrazy: moderato, andante, allegro, allegretto. Naučit žáka orientovat se v notovém zápise s kretšími notovými hodnotami (osminová, šestnáctinová nota). Improvizovat se žákem krátké melodické a rytmické motivy.

Hudební materiál

Stupnice: durové do 4 křížků s 4 bé, non legato, legato a staccato v čtvrtových notách.

Akordy: kvintakordy, velký rozklad, malý rozklad v trojzvucích s využitím rozsahu od h - d \flat .

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hoboisty - II

A. Kubát, V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr (Supraphon 1978)

G. Hinke: Škola hry na hoboj - výběr (Leipzig 1977)

T. Szessler: Škola hry na hoboj - I, pokračovat ve výběru (Muzica Budapest 1956)

J. Pušečnikov: 25 etud pro hoboj - výběr

F.J. Garnier: Anfänger duette (Hofmeister Leipzig)

Přednesové skladby

T. Szessler: Přednesové skladby - příloha I. dílu školy

T. Szessler: Oboe music for beginners - výběr

Pedagogický sborník Hoboj I - výběr

Postupová zkouška

1 dur stupnice s křížkem, 1 dur s bé v čtvrtových notách non legato, legato, staccato

Velký rozklad, malý rozklad v trojzvuku

2 cvičení z probrané školy

1 přednesová skladba s doprovodem klavíru z paměti

1 lidová píseň z paměti

3. ročník

Výchovně vzdělávací cíl

Nadále rozvíjet ušlechtilý tón, přesnou intonaci a rozšiřovat výrazové prostředky. Při hře dbát na výraznější rozlišení dynamických odstínů. Zvýšit technickou vyspělost žákovy hry. Na-

učit žáka hrát správně melodické ozdoby. Vést žáka k samostatnosti v přípravě nástroje a strojku ke hře. Nadále rozvíjet hudební paměť žáka a zařazovat do výuky improvizace prvky.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

Výrazové prostředky rozšířit o ritardando, accelerando, akcent, fermátu a pod. Naučit žáka hrát správně melodické ozdoby: přírez, skupinka, nátryl. Pokračovat v rozvíjení improvizace žáka na základě harmonického hudebního citění. Soustavně učit žáka další lidové písně z paměti.

Hudební materiál

Stupnice: durové do 4 křížků a 4 b, mollové paralelní do 4 křížků a 4 b non legato, legato a staccato v osminových notách.

Akordy: Kvintakordy, velký rozklad, malý rozklad v trojzvuku.

Školy

M. Hošek: Škola pro nejmladší hoboisty III.

M. Kubát - V. Smetáček: Škola hry na hoboj - výběr

G. Hinke: Škola hry na hoboj - výběr

T. Szeszler: Škola hry na hoboj II - výběr

J. Degen: 20 snadných etud - výběr

Salviáni - Kubát: Etudy - výběr

S. Swieckowski: Výběr etud (PMM)

J. Pušečnikov: 25 etud pro hoboj - výběr

Přednesové skladby

R. Hoffmann: 10 melodických přednesových cvičení op. 58

J. Francl: Pastorální suita

T. Szeszler: Přednesové skladby - příloha k I. dílu školy

Postupová zkouška

1 stupnice durové a paralelní mollová harmonická a melodická v osminových notách. Velký rozklad, malý rozklad čtyřzvuků.
1 cvičení z probrané školy.

